EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

5. mai 2011 *

Kohtuasjas C-537/09,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Upper Tribunali (Ühendkuningriik) 15. detsembri 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. detsembril 2009, menetluses

Ralph James Bartlett,

Natalio Gonzalez Ramos,

Jason Michael Taylor

versus

Secretary of State for Work and Pensions,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot (ettekandja), kohtunikud K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. detsembri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– N. Gonzalez Ramos, esindajad: *solicitor* S. Penfold ja *barrister* S. Cox,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: L. Seeboruth ja S. Ossowski, keda abistas *barrister* T. Ward,

– Euroopa Komisjon, esindajad: N. Yerrell ja V. Kreuschitz,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3) ning muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 631/2004 (ELT L 100, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 10)) (edaspidi „määrus nr 1408/71") ja määruse nr 1408/71 nimetatud versiooni (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 647/2005 (ELT L 117, lk 1)) (edaspidi „muudetud kujul määrus nr 1408/71") artikli 4 lõike 2a tõlgendamist ning määruse nr 1408/71 artikli 10a ja muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 10a kehtivust.

2 Eelotsusetaotlus esitati ühelt poolt R. J. Bartlett'i, N. Gonzalez Ramose ja J. M. Taylori ja teiselt poolt Secretary of State for Work and Pensions'i vaheliste kohtuvaidluste raames, mis käsitlesid nendele isikutele õiguse puudega isikute elamistoetuse (*disability living allowance*, edaspidi „DLA") „liikuvusega" seonduvale osale kustutamist põhjendusel, et nad ei vastanud enam Ühendkuningriigis viibimise ja elamise tingimustele.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määruse nr 1408/71 artikli 1 punkt t ning muudetud kujul määruse nr 1408/71 sama säte näevad ette:

„*hüvitised* […] – kõik hüvitised ja pensionid, sealhulgas kõik sellesihilised eraldised riiklikest fondidest, revalvatsioonilisandid ja täiendavad hüvitised, arvestades III jaotises sätestatut, samuti ühekordsed hüvitised, mida võidakse maksta pensionide asemel, ning sissemaksete tagasimaksed".

4 Määruse nr 1408/71 artikli 4 lõige 1 ning muudetud kujul määruse nr 1408/71 sama säte näevad ette:

„Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

a) hüvitised haiguse ning raseduse ja sünnituse korral;

b) invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks;

[...]"

5 Määruse nr 1408/71 artikli 4 lõige 2a sätestab:

„Käesolevat määrust kohaldatakse ka mitteosamakseliste erihüvitiste suhtes, mida antakse õigusaktide või kindlustusskeemide alusel, mis ei kuulu lõikes 1 loetletute hulka või on lõike 4 alusel reguleerimisalast välja jäetud, juhul kui sellised hüvitised on mõeldud:

a) tagama täiendavat, asendavat või lisakaitset lõike 1 punktides a–h loetletud sotsiaalkindlustusliikidega hõlmatud riskide suhtes; või

b) üksnes invaliidide erikaitseks."

6 Muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 4 lõige 2a näeb ette:

„Käesolevat artiklit kohaldatakse õigusaktides ettenähtud rahaliste mitteosamakseliste erihüvitiste suhtes, millel on nende subjektide ringi, eesmärkide ja/või saamise tingimuste tõttu nii lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustust käsitlevate õigusaktide kui ka sotsiaalabi tunnusjooned.

„Rahalised mitteosamakselised erihüvitised" on hüvitised:

a) mis on ette nähtud:

i) pakkuma täiendavat, asendavat või lisakaitset lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustusliikidega kaetud riskide suhtes ja mis tagavad asjaomastele isikutele asjaomase liikmesriigi majanduslikku ja sotsiaalset olukorda arvesse võttes elatusmiinimumiga võrdse sissetuleku; või

ii) üksnes puuetega inimeste erikaitseks, mis on tihedalt seotud nimetatud isiku sotsiaalse keskkonnaga asjaomases liikmesriigis, ja

b) mille rahalised vahendid saadakse eranditult kohustuslikest maksudest, mis on ette nähtud üldiste avalike kulude katmiseks, ning hüvitiste määramise ja arvutamise tingimused ei sõltu ühestki hüvitisesaaja poolt makstavast maksest. Osamakselise hüvitise täiendamiseks ettenähtud hüvitisi ei loeta siiski osamakselisteks hüvitisteks ainuüksi sel põhjusel, ja

c) need on loetletud IIa lisas."

7 Määruse nr 1408/71 artikli 10 lõike 1 esimene lõik ning muudetud kujul määruse nr 1408/71 sama säte näevad ette:

„Välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses on sätestatud teisiti, ei tohi ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel saadavaid rahalisi invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotushüvitisi, tööõnnetus- ja kutsehaiguspensione ning matusetoetusi mingil viisil

vähendada, muuta, peatada, tühistada või konfiskeerida seetõttu, et nende saaja elab liikmesriigi territooriumil, mis ei ole see liikmesriik, kus asub hüvitiste maksmise eest vastutav asutus."

8 Määruse nr 1408/71 artikli 10a lõikes 1 ja muudetud kujul määruse nr 1408/71 samas sättes täpsustatakse siiski, et nende määruste artikli 10 ja III jaotise sätteid ei kohaldata nende määruste artikli 4 lõikes 2a osutatud rahaliste mitteosamakseliste erihüvitiste suhtes ning et asjaomased isikud saavad neid hüvitisi üksnes oma elukohaliikmesriigi territooriumil kõnealuse riigi õigusaktide kohaselt juhul, kui need hüvitised on nimetatud nende määruste IIa lisas.

9 DLA-d on nimetatud määruse nr 1408/71 ja muudetud kujul määruse nr 1408/71 IIa lisas, millele viitab nende määruste artikli 10a lõige 1.

Siseriiklik õigus

10 1992. aasta sotsiaalkindlustuse osamaksete ja hüvitiste seaduse (Social Security Contributions and Benefits Act 1992, edaspidi „1992. aasta seadus") artikkel 63 näeb ette:

„Mitteosamakselised hüvitised käesoleva seaduse III osa tähenduses on järgmised:

a) hooldustoetus;

b) raske puudega isiku toetus (toetust suurendatakse vastavalt vanusele ja täisealistest või alaealistest ülalpeetavate olemasolu korral);

c) puudega isiku hooldaja toetus (toetust suurendatakse täisealistest ülalpeetavate olemasolu korral);

d) [DLA];

[...]"

11 1992. aasta seaduse artikkel 71 „Puudega isikute elamistoetus" kirjeldab DLA korda järgmiselt:

„1. [DLA] koosneb sõltuvuse ja liikuvuse osast.

2. Isikul, kellel on õigus [DLA-le], võib olla õigus [DLA] ühele või mõlemale osale.

3. Isikule võib määrata toetuse ühe või teise osa kas määratud või määramata ajaks, kuid kui talle on määratud [DLA] mõlemad osad, ei saa neid osi määrata erinevateks kindlaksmääratud ajavahemikeks.

4. Kui isikule on määratud üks toetuse osa, on talle makstava [DLA] suurus nädalas selle toetuse osa nädalamäär, mis määratakse kindlaks vastavalt käesolevale seadusele või selle alusel antud määrustele.

5. Kui isikule on määratud mõlemad toetuse osad, on tema [DLA] suurus nädalas kahe osa vastavate nädalamäärade summa.

6. Isikul on õigus [DLA-le] üksnes siis, kui ta täidab Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimusi."

12 1992. aasta seaduse artiklis 73 on täpsustatud DLA „liikuvusega" seonduva osa määramise tingimused järgmiselt:

„1. Kui käesoleva seaduse muudest sätetest ei tulene teisiti, on isikul õigus [DLA] liikuvusega seonduvale osale seoses mis tahes ajavahemikuga, mil ta on vanem sätestatud vanusepiirist ja mille jooksul:

a) tal on selline füüsiline puue, mille tõttu ta kas ei saa kõndida või praktiliselt ei saa kõndida; või

b) ta kuulub käesoleva artikli lõike 2 kohaldamisalasse; või

c) ta kuulub käesoleva artikli lõike 3 kohaldamisalasse; või

d) ta on küll võimeline kõndima, kuid ta on kas füüsiliselt või vaimselt niivõrd sügava puudega, et vaatamata mis tahes võimele, mis tal võib olla liikuda omal algatusel talle teadaolevaid marsruute mööda, ei saa ta seda võimet väljaspool kodu ilma kolmanda isiku abi ja järelevalveta enamasti ära kasutada.

1 A. „Vanusepiiriks” käesoleva artikli lõike 1 tähenduses on:

a) lõike 1 punktides a, b või c nimetatud juhtudel kolm eluaastat;

b) lõike 1 punktis d nimetatud juhul viis eluaastat.

2. Isik kuulub käesoleva artikli kohaldamisalasse, kui

a) ta on nii pime kui kurt ja

b) ta täidab muud kehtestatud tingimused.

3. Isik kuulub käesoleva artikli kohaldamisalasse, kui

a) tal on raske vaimne puue;

b) tal on tõsised käitumishäired ja

c) ta vastab samaaegselt eespool artikli 72 lõike 1 punktides b ja c sätestatud tingimustele.

[...]

8. Isikul on teatud ajavahemikuga seoses õigus liikuvusega seonduvale osale üksnes juhul, kui tema seisund võimaldab tal suurema osa jooksul nimetatud ajavahemikust kasutada aeg-ajalt liikumist hõlbustavaid abivahendeid.

9. Isikul on õigus [DLA] liikuvusega seonduvale osale üksnes siis, kui:

   a) ta täidab või tõenäoliselt täidab ühte käesoleva artikli lõike 1 punktides a–d nimetatud tingimustest:

      i) selle toetuse osa maksmise alguskuupäevale vahetult eelneva kolme kuu jooksul; või

      ii) mis tahes muu määratud kolmekuulise ajavahemiku jooksul, ja

   b) on tõenäoline, et ta täidab ühte neist tingimustest:

      i) kuue kuu jooksul alates sellest kuupäevast; või

      ii) (kui kuue kuu jooksul alates sellest kuupäevast on ette näha tema surma) nimetatud kuupäevast kuni tema surmani.

[...]

10. Liikuvusega seonduva osa puhul nähakse ette kaks nädalamäära.

[...]”

13 1991. aasta sotsiaalkindlustuse määrus puuetega isikute elamistoetuse kohta (Social Security (Disability Living Allowance) Regulations 1991, edaspidi „1991. aasta määrus”) täpsustab eeskätt oma artikli 2 lõike 1 punktis a 1992. aasta seaduse artikli 71 lõikes 6 ette nähtud Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimusi.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

14 Põhikohtuvaidlused seonduvad kaebustega, millega R. J. Bartlett, N. Gonzalez Ramos ja J. M. Taylor nõudsid Secretary of State for Work and Pensions'i selliste otsuste tühistamist, millega viimane kustutas nende õiguse DLA-le põhjendusel, et nad ei vastanud enam Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimustele. Need otsused võeti vastu vastavalt 13. mail 2005, 28. veebruaril 2002 ja 8. septembril 2005.

15 Esimeses kohtuastmes jätsid pädevad kohtud nende isikute kaebused rahuldamata. Upper Tribunal, kellele nende kohtuotsuste peale edasi kaevati, leiab, et vastavalt Euroopa Kohtu 18. oktoobri 2007. aasta otsusele kohtuasjas C-299/05: komisjon *vs.* parlament ja nõukogu (EKL 2007, lk I-8695) tuleb DLA „sõltuvusega” seonduvat osa käsitada haigushüvitisena muudetud kujul määruse nr 1408/71 tähenduses, mille määramist ei saa seada sõltuvusse selliste tingimuste täitmisest.

16 Mis puudutab selle hüvitise „liikuvusega" seonduvat osa, siis leiab Upper Tribunal, et kuivõrd selle määramist ei ole seatud sõltuvusse sissetuleku kriteeriumist ning kuna see ei taga elatusmiinimumi, siis sarnaneb see rohkem sotsiaalkindlustushüvitise, kui mitteosamakselise erihüvitisega.

17 Upper Tribunal rõhutab, et igal juhul otsustas Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* parlament ja nõukogu üksnes muudetud kujul määruse nr 1408/71 üle, mida kohaldatakse alates 5. maist 2005, ning et seetõttu ei saa see kohtuotsus ette ära määrata määruse nr 1498/71 tõlgendamist.

18 Seetõttu otsustas Upper Tribunal kohtumenetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. a) Kas seoses ajavahemikega, mil oli kohaldatav [määrus nr 1408/71], saab [1992. aasta seaduse] artiklites 71–76 ette nähtud [DLA] liikuvusega seonduvat osa käsitada eraldi [DLA-st] kui tervikust kas sotsiaalkindlustushüvitisena kõnealuse määruse artikli 4 lõike 1 tähenduses või mitteosamakselise erihüvitisena selle määruse artikli 4 lõike 2a tähenduses või millegi muuna?

b) Kui vastus küsimusele a on jaatav, siis millega on tegu?

c) Kui vastus küsimusele a on eitav, siis millega on [DLA] näol tegu?

d) Kui vastus küsimusele b või c on, et liikuvusega seonduv osa kujutab endast sotsiaalkindlustushüvitist, siis kas kõnealune hüvitis on haigushüvitis [määruse nr 1408/71] artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses või invaliidsushüvitis [selle määruse] artikli 4 lõike 1 punkti b tähenduses?

e) Kas mõnda vastustest ülalnimetatud küsimustele mõjutab [eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* parlament ja nõukogu] resolutsiooni punktis 2 ette nähtud ajaline piirang?

2. a) Kas seoses ajavahemikega, mil oli kohaldatav [muudetud kujul määrus nr 1408/71], saab [1992. aasta seaduse] artiklites 71–76 ette nähtud [DLA] liikuvusega seonduvat osa käsitada eraldi [DLA-st] kui tervikust kas sotsiaalkindlustushüvitisena kõnealuse määruse artikli 4 lõike 1 tähenduses või mitteosamakselise erihüvitisena selle määruse artikli 4 lõike 2a tähenduses või millegi muuna?

b) Kui vastus küsimusele a on jaatav, siis millega on tegu?

c) Kui vastus küsimusele a on eitav, siis millega on [DLA] näol tegu?

d) Kui vastus küsimusele b või c on, et liikuvusega seonduv osa kujutab endast sotsiaalkindlustushüvitist, siis kas kõnealune hüvitis on haigushüvitis [muudetud kujul määruse nr 1408/71] artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses või invaliidsushüvitis [selle määruse] artikli 4 lõike 1 punkti b tähenduses?

3. Kui eelnevatele küsimustele antud vastuste kohaselt on liikuvusega seonduva osa puhul õige määratluse kohaselt tegemist mitteosamakselise erihüvitisega, siis kas on olemas mõni ühenduse õiguse muu eeskiri või põhimõte, mis mõjutab vastust küsimusele, kas Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigil on sellistel asjaoludel nagu käesolevates kohtuasjades õigus tugineda ühele [1991. aasta määruse] artikli 2 lõike 1 punktis a ette nähtud elamise ja viibimise tingimustest?"

Eelotsuse küsimused

Kaks esimest küsimust

19 Oma kahe esimese küsimusega, mida on sobilik uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas määruse nr 1408/71 ja muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 4 lõiget 2a tuleb tõlgendada nii, et DLA „liikuvusega" seonduv osa kujutab endast rahalist mitteosamakselist erihüvitist selle sätte tähenduses.

20 Nendele küsimustele vastamiseks tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas DLA „liikuvusega" seonduvat osa saab eraldiseisvalt käsitada „hüvitisena" määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti t tähenduses ning muudetud kujul määruse nr 1498/71 sama sätte tähenduses.

21 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa Kohus asus eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* parlament ja nõukogu punktis 69 seisukohale, et DLA „liikuvusega" seonduvat osa võib käsitada eraldiseisvalt ning et seega tuleks see kanda muudetud kujul määruse nr 1408/71 IIa lisas esitatud loetellu juhul, kui Ühendkuningriik peaks otsustama luua hüvitise, mis koosneb ainult sellest osast. Sellest tuleneb, et DLA „liiku-

vusega" seonduv osa kujutab endast eraldiseisvalt „hüvitist" muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti t tähenduses.

22 Selline järeldus tuleb seega samadel põhjendustel teha ka seoses määruse nr 1408/71 varem kehtinud versiooniga.

23 Seega tuleb asuga seisukohale, et DLA „liikuvusega" seonduv osa kujutab endast eraldiseisvalt „hüvitist" ka määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti t tähenduses.

24 Järgmiseks, nagu Euroopa Kohus on täpsustanud, ei ole vaidlustatud asjaolu, et DLA „liikuvusega" seonduv osa on mitteosamakseline (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 74) ning et tegemist on rahalise hüvitisega.

25 Mis puudutab aga küsimust, kas DLA „liikuvusega" seonduv osa vastab erihüvitise tunnustele, siis on Euroopa Kohus täpsustanud, et DLA-d on võimalik käsitada „sotsiaalabi" osa sisaldavana ning et DLA „liikuvusega" seonduvat osa „võiks" käsitada mitteosamakselise erihüvitisena, mis peaks sellest tulenevalt olema õiguspäraselt kantud muudetud kujul määruse nr 1408/71 IIa lisas esitatud loetellu kui hüvitis, mida ei ole võimalik eksportida (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* parlament ja nõukogu, punktid 67 ja 74). Selles kontekstis otsustas Euroopa Kohus, kes tühistas DLA kandmise selles lisas esitatud loetellu, jätta ajutiselt kehtima selle kande mõju seoses üksnes DLA „liikuvusega" seonduva osaga, et mõistliku aja jooksul võetaks meetmed, mis tagavad selle kandmise kõnealusesse lisasse (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 75). Sellest tuleneb, et Euroopa Kohtu seisukohast võib DLA „liikuvusega" seonduva osa puhul olla tegemist erihüvitisega muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2a tähenduses.

26 Samuti tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt määrab selle, kas tegemist on erihüvitisega, kindlaks hüvitise eesmärk (vt eelkõige 6. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-154/05: Kersbergen-Lap ja Dams-Shipper, EKL 2006, lk I-6249, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Selles osas võib märkida, et nagu väidavad nii Ühendkuningriigi valitsus kui ka Euroopa Komisjon, on DLA „liikuvusega" seonduva osa eesmärk tagada puudega isikute erikaitse määruse nr 1408/71 ning muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2a punkti b tähenduses, kuivõrd selle ainus eesmärk on edendada selliste isikute iseseisvust ja sotsiaalset integreeritust ning aidata neil võimaluste piires elada sarnaselt isikutega, kes ei ole puudega. Seega annab õiguse sellele hüvitisele puue kui selline ning arvestades asjaomase isiku liikuvusega seonduvate raskuste tasemega, määratakse puudest tulenevalt kindlaks makstava hüvitise summa.

28 Kohtuistungil esitatud märkustest tuleneb ka see, et DLA „liikuvusega" seonduva osa suurus, mis peaks katma hüvitist saava isiku liikuvusega seonduvatest probleemidest tulenevad kulud asjaomases liikmesriigis, on otseselt seotud sellise isiku sotsiaalse olukorraga selles riigis.

29 Lisaks ja täiendavalt tuleneb kohtuasja toimikus esitatud teabest ning kohtuistungil esitatud märkustest, et DLA „liikuvusega" seonduvat osa makstakse tegelikkuses peamiselt nendele isikutele, kelle puue mõjutab nende liikuvust olulisel määral, ning et sellest järeldub vältimatult, et vaatamata sellele, et siseriiklikes õigusaktides ei ole ette nähtud sissetuleku kriteeriumi, makstakse seda hüvitist peamiselt isikutele, kes ei saa oma puude tõttu töötada.

30 Eelnevaga arvestades tuleb seega järeldada, et DLA „liikuvusega" seonduvat osa tuleb käsitada erihüvitisena muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2a ning määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2a tähenduses.

31 Mis puudutab küsimust, kas – nagu väidab N. Gonzalez Ramos – sellist hüvitist ei saa enam käsitada muudetud kujul määruse nr 1408/71 IIa lisasse kantuna juhul, kui Ühendkuningriik ei ole talle Euroopa Kohtu poolt eespool viidatud kohtuotsuses komisjon *vs.* parlament ja nõukogu määratud mõistliku aja jooksul võtnud selleks vajalikke meetmeid, siis piisab selle tuvastamisest, et kõnealune liikmesriik on igal juhul kõnealused meetmed vastu võtnud. Nimelt on DLA „liikuvusega" seonduv osa kantud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009 (ELT L 284, lk 43)) X lisas nimetatud hüvitiste hulka.

32 Lõpetuseks, ei ole võimalik kehtivalt väita, et DLA „liikuvusega" seonduvat osa ei saa käsitada määruse nr 1408/71 IIa lisasse kantuna seetõttu, et see ei ole sinna kantud eraldiseisvalt, vaid üksnes DLA – mille osa see on – kande kaudu, kuivõrd DLA-l on alati olnud kaks põhikohtuasjades kõne all olevates siseriiklikes õigusnormides selgelt määratletud osa.

33 Seetõttu tuleb kahele esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 ning muudetud kujul määruse nr 1408/71 artikli 4 lõiget 2a tuleb tõlgendada nii, et DLA „liikuvusega" seonduv osa kujutab endast rahalist mitteosamakselist erihüvitist selle sätte tähenduses, mis on kantud kõnealuste määruste IIa lisasse.

Kolmas küsimus

34 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult sisuliselt vastust küsimusele, kas „ühenduse õiguse muude eeskirjade või põhimõtetega" arvestades on kehtiv määruse nr 1408/71 artikkel 10a ja muudetud kujul määruse nr 1408/71 sama säte, kuivõrd see lubab seada DLA „liikuvusega" seonduva osa maksmise – juhul, kui selle puhul on tegemist mitteosamakselise erihüvitisega määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2a ning muudetud kujul määruse nr 1408/71 sama sätte tähenduses – sõltuvusse Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimustest.

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole oma küsimust sel moel sõnastades viidanud konkreetsemalt liidu õiguse sättele või sätetele, mille alusel tuleb hinnata kõnealuse õigusnormi kehtivust.

36 Sarnases olukorras täpsustas Euroopa Kohus, et ta peab kogu siseriikliku kohtu esitatud teabe ja eeskätt eelotsusetaotluse põhjenduste alusel välja selgitama liidu õiguse asjakohased sätted, arvestades põhikohtuvaidluse esemega (vt selle kohta 20. aprilli 1988. aasta otsus kohtuasjas 204/87: Bekaert, EKL 1988, lk 2029, punkt 7 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Selles osas tuleb arvesse võtta töötajate vaba liikumist ning liidu kodakondsust käsitlevaid eeskirju.

38 Töötajate vaba liikumist puudutavas on Euroopa Kohus juba sedastanud, et määruse nr 1408/71 sätted, mis käsitlevad elamisega seotud tingimustest loobumist, kujutavad endast ELTL artiklit 48 rakendavaid meetmeid, mis on võetud sotsiaalkindlustuse valdkonnas ELTL artiklis 45 tagatud töötajate vaba liikumise elluviimiseks, ning et seoses määruse nr 1408/71 IIa lisas loetletud mitteosamakseliste erihüvitistega võib

liidu seadusandja ELTL artikli 48 rakendamise raames võtta vastu sätted, mis näevad ette erandid sotsiaalkindlustushüvitiste eksporditavuse põhimõttest. Eeskätt võib õiguspäraselt nõuda pädeva asutuse asukohajärgses riigis elamise tingimuse täitmist sotsiaalse olukorraga tihedalt seotud hüvitiste määramiseks (vt selle kohta 18. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-396/05, C-419/05 ja C-450/05: Habelt jt, EKL 2007, lk I-11895, punktid 78 ja 81 ning seal viidatud kohtupraktika).

39 Nagu täpsustatud vastuses kahele esimesele küsimusele, on sellise hüvitisega tegemist DLA „liikuvusega" seonduva osa puhul.

40 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et määruse nr 1408/71 artikkel 10a ja muudetud kujul määruse nr 1408/71 sama säte, mis lubavad seada DLA „liikuvusega" seonduva osa maksmise sõltuvusse Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimustest, ei ole vastuolus isikute vaba liikumisega ning eeskätt ELTL artikliga 48.

41 Mis puudutab liidu kodakondsust käsitlevaid eeskirju, siis tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on ELTL artikkel 21, mis näeb ette, et igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, konkreetsemalt lahti seletatud ELTL artiklis 45 (vt eelkõige 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-287/05: Hendrix, EKL 2007, lk I-6909, punkt 61) ning et seetõttu ei ole põhikohtuasju puudutavas vajalik selles osas seisukohta võtta.

42 Eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et kolmanda küsimuse uurimisel ei leitud ühtegi asjaolu, mis võimaldaks seada kahtluse selle määruse nr 1408/71 põhikohtuasjade asjaoludele kohaldatava kahe versiooni kohase artikli 10a kehtivuse põhjusel, et see

artikkel lubab seada puudega isikute elamistoetuse „liikuvusega" seonduva osa maksmise sõltuvusse Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimustest.

Kohtukulud

43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 ning muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 631/2004) ning määruse nr 1408/71 nimetatud versiooni (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 647/2005) artikli 4 lõiget 2a tuleb tõlgendada nii, et puudega isikute elamistoetuse (*disability living allowance*) „liikuvusega" seonduv osa kujutab endast rahalist mitteosamakselist erihüvitist selle sätte tähenduses, mis on kantud kõnealuste määruste IIa lisasse.

2. Kolmanda küsimuse uurimisel ei leitud ühtegi asjaolu, mis võimaldaks seada kahtluse alla määruse nr 1408/71 põhikohtuasjade asjaoludele kohaldatava kahe versiooni kohase artikli 10a kehtivuse põhjusel, et see artikkel lubab seada puudega isikute elamistoetuse „liikuvusega" seonduva osa maksmise sõltuvusse Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimustest.

Allkirjad